

Duitse architect Schinkel

Bij veel mensen gaan er geen bellen rinkelen bij het horen van de naam Schinkel. Toch is Karl Friedrich Schinkel (1781-1841) één van de grootste Duitse bouwmeesters. Hij is niet alleen architect, maar ook stadsplanner, ontwerper, schilder en zelfs decorontwerper. Hij maakt zich ook sterk voor het behoud van oude gebouwen en wordt daardoor de grondlegger van de monumentenzorg in Duitsland.

Wat zou Berlijn geweest zijn zonder Schinkel? Zijn invloed is zo

herkenbaar in gebouwen als het "Altes Museum" op het museumeiland (oorspronkelijke naam: "Neues Museum"), het "Schauspielhaus" aan

de Gendarmenmarkt en de "Neue Wache". De dichter Theodor Fontane dweept in 1865 met hem: "Zo belangwekkend als deze gebouwen zijn, zo geven zij toch slechts een kleine indruk van de omvangrijke en

tegelijk verbazingwekkende daadkracht, die Schinkel in de hoofdstad en haar omgeving en verder in Pruisen aan de dag legde". Op andere plaatsen vinden we andere sporen van zijn schepping, zoals het slot Stolzenfels in Koblenz en het raadhuis in Zittau. Veel van zijn gebouwen zijn op postzegeluitgiften terug te vinden. Deze bouwwerken en veel van zijn schetsen, schilderijen, stadsplanningen en meubelontwerpen getuigen van een uiterst creatieve geest.

Deze eigenschap heeft Karl Friedrich Schinkel al tijdens zijn schooltijd, als hij een tentoonstelling met ontwerpen van de grote architect Friedrich Gilly bezoekt. Hij is er zo van onder de indruk, dat hij besluit om architect te worden. Al met 16 jaar verlaat hij het gymnasium en gaat bij Friedrich Gilly en zijn broer David in de leer. Daar leert hij het vak van de beide uitstekende Pruisische architecten en wordt een van de eerste studenten aan de nieuw opgerichte Berlijnse academie voor bouwkunde. Deze opleiding sluit hij in 1803 als beste leerling van zijn jaargang af. In de daarop volgende jaren werpt Schinkel zich op de schilderkunst. Dat levert olieverfschilderijen op, die meestal landschappen en gebouwen laten zien.

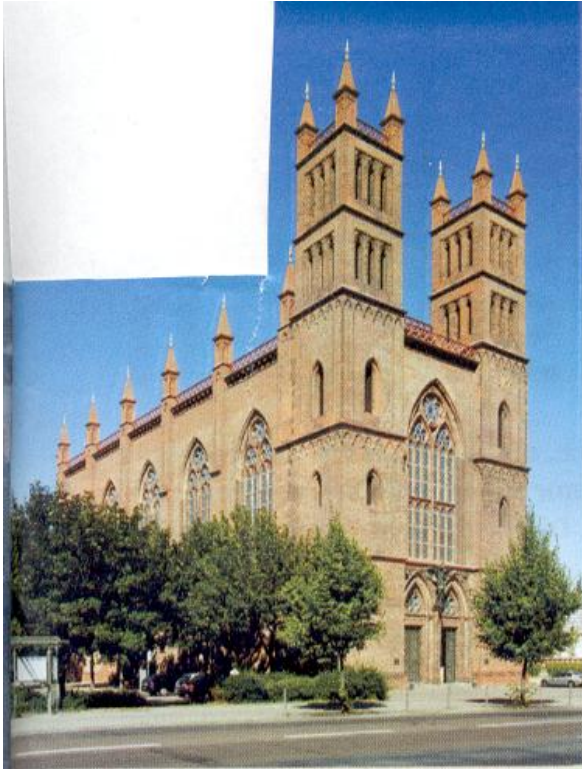

In de jaren tussen 1803 en 1805 onderneemt Schinkel een oriëntatiereis naar Italië. Beïnvloed door de daar aangetroffen antieke gebouwen, neemt hij stijlelementen als zuilen en duidelijke symmetrische vormen over en ontwikkelt hiermee zijn eigen architectonische ideeën. Later wordt deze bouwstijl de "klassieke stijl" genoemd.

Schinkels talent valt al gauw op in de hoogste kringen van Pruisen. Door bemiddeling van de geleerde Wilhelm von Humboldt treedt de architect in 1810 in staatsdienst, maakt carrière en wordt in 1830 "Oberbaudirektor" en daarmee de hoogste bouwbeambte van Pruisen.

Gelukkig kan Schinkel hierdoor zijn ideeën in grote projecten verwezenlijken. Zijn leidraad is daarbij, dat de architectuur een bestanddeel is van de kunst en dat deze door de uitstraling voor iedereen toegankelijk moet zijn. Schinkel onderkent de tendenzen van zijn tijd en integreert deze in zijn nieuwe ideeën: bijvoorbeeld de functionele bouwstijl van de industrialisering. Schinkel maakt zich los van de gewone, zeer weelderige vormen en scheidt voor de gedachtengang van die tijd eenvoudige, functionele architectuur.

Dat past uitstekend binnen de nauw gestelde budgetten van de Pruisische staatsuitgaven. Zoals koning Friedrich Wilhelm III zegt: "Bau'n Se billig, Schinkel!". De uitwerking hiervan is bijvoorbeeld zichtbaar in de naar zijn plannen van 1836 gebouwde bouwacademie in Berlijn. De academie bestaat niet meer, maar zal weer worden opgebouwd. Een paar van de door Schinkel ontworpen reliefs blijven behouden en zijn tegenwoordig in de kerk van Friedrichswerder te bezichtigen. Deze Schinkel-kerk is nu een Schinkel-museum. Schinkel heeft

maatstaven neergezet voor zijn opvolger-architecten. Zelfs voor de aanhangers van de Bauhaus-stijl, de belangrijkste architectuurstijl van de 20^e eeuw.

Ter gelegenheid van zijn 225^e geboortedag wordt een Duitse zegel van 55 eurocent uitgegeven met het "Altes Museum" daarop afgebeeld en tevens een nieuwe zilveren munt van 10 euri met een van de motieven van de reliefs uit het Schinkel-museum.

Ton van der Wurff

Het Schinkel-museum in de kerk van Friedrichswerder is gevestigd aan de Werderscher Markt in Berlijn en is dagelijks geopend tussen 9 en 17 uur, behalve op maandag. De toegang is trouwens gratis!!